

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Rješenje broj: II Pž-1730/88-2 od 31. 01. 1989.

Vijeće: mr. Veljko Vujović, mr. Andrija Eraković, Borivoj Žilić

PRIJEVOZ KAMIONOM — OŠTEĆENJE TERETA — PLAĆANJE VOZARINE — PRIMJENA PRAVA

Na prijevoze kamionom primjenjuje se CMR konvencija, kad je u ugovoru navedeno mjesto prijema i mjesto odredišta, a nalaze se u različitim zemljama, bez obzira na mjesto sjedišta i nacionalnosti stranaka i okolnost da li je za prijevoz izdan tovarni list — Ako primatelj ne preuzme robu na odredištu, pa ona na zahtjev pošiljaoca bude vraćena, radi se o jednom ugovoru o prijevozu koji obuhvaća polazni i povratni dio puta, a ne o dva ugovora od kojih jedan obuhvaća polazni, a drugi povratni dio puta — U ovim slučajevima tužbeni zahtjev vozaara treba smatrati kao trošak koji mu je prouzročen izvršavanjem pošiljaočevih naloga, na koje vozar ima pravo, ako za zaprijetu koja je prouzročila pošiljaočeva uputstva vozar nije kriv — Ako primatelj odbije preuzeti robu od vozaara, on nije stupio u ugovor o prijevozu i to bez obzira na razlog nepreuzimanja robe, a ako pošiljalac naredi vozaaru da robu vrati u mjesto ukrcaja, vozar mora poduzimati potrebne mjere da roba stigne natrag neoštećena, inače odgovara pošiljaocu za naknadu štete.

Tužitelj je vozar koji je tuženiku, kao prodavaču mesa jednoj njemačkoj tvrtki prodao izvjesnu količinu mesa. Na odredištu je kupac, prema ugovoru o prijevozu primatelj, odbio primiti robu, jer da nije odgovarala propisanim uvjetima. Na temelju naloga pošiljaoca, roba je vraćena u Koprivnicu.

Na temelju ovakva činjeničnog stanja vozar tuži pošiljaoca da naknadi troškove prijevoza povratnog putovanja.

Prvostepeni sud je tužbu odbio.

U obrazloženju se navodi da se na odnos među strankama moraju primijeniti odredbe Zakona o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu («Sl. 1. SFRJ» broj 2/74, u daljnjem tekstu ZOUPC). Prema čl. 104. ZOUPC-a, prevoznina se plaća samo onda ako se stvar preveze i u odredišnom mjestu preda na raspolaganje primatelju. U konkretnom slučaju nesporno je da

tužitelj nije tako postupio, jer je primatelj odbio primiti pošiljku mesa zbog oštećenja, tj. nije se nalazilo u svježem stanju. Iz teleksa kupca proizlazi da su na istovarnom mjestu Würzburgu dana 4. 09. 1985. godine ustanovljeni nedostaci na mesu. Iz iskaza jednog svjedoka vidljivo je da je meso pregledavalo više osoba i da je radi toga bilo i istovareno. Iz iskaza drugog svjedoka, koji je bio prisutan pri preuzimanju mesa prilikom povratka u Koprivnicu, proizlazi da meso nije imalo pravu svježinu i da je izgledalo nekako »izmučeno«. Jedna svjedokinja je izjavila da je vozač telefonirao iz SR Njemačke i obavijestio da kupac nije htio preuzeti meso, a on da je baš na tom mjestu snizio temperaturu. Sud nema razloga sumnjati u iskaz ove svjedokinje, jer je nesporno da joj je vozač telefonirao. Iz teleksa kupca pak proizlazi da je meso bilo smrznuto, jer je temperatura iznosila -6°C . Prema nalazu Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, meso se mora održavati na temperaturi od 1 do 4°C . Očito je stoga da tužitelj nije postupio stručno u izvršenju ugovorne obveze i odgovoran je za oštećenje mesa, pa nema pravo na prevozninu.

Protiv te presude žalbu je podnio tužitelj, pobijajući je u cijelosti zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353. st. 1. ZPP-a, predlažući da se tužbenom zahtjevu udovolji.

U žalbi tvrdi da tužitelj nije odgovoran kao prijevoznik. Smatra da je prvostepeni sud olako utvrdio da je tužitelj odgovoran za oštećenje, jer tokom samog prijevoza nije postupao stručno i obavio prijevoz pravilno. Prvostepeni sud ne navodi u čemu se ogleda nestručnost i nepravilnost postupanja od strane tužitelja, odnosno vozača koji je prijevoz obavio. Naprotiv, postojeća dokumentacija govori da je vozač postupio pravilno i stručno te da je tražio upute od strane tuženog koje nije dobio. Tužitelj nadalje smatra da je prvostepeni sud mogao odlučivati samo o tome da li je tuženik obvezan platiti sporni prijevoz, a ne upuštati se u to da li je tužitelj odgovoran za oštećenje robe tokom prijevoza, tim više što se tuženik nije u roku, u skladu s propisima, s odštetnim zahtjevom obratio tužitelju.

U odgovoru na žalbu tuženik smatra da je prvostepeni sud pravilno i u toku postupka utvrdio činjenično stanje na osnovi čega je donio i pravilnu odluku. Pošto je nesporno da je vozač tužitelja u toku prijevoza postupao nestručno, jer nije regulirao temperaturu u vozilu kako je to potrebno, da ne bi došlo do promjene kvalitete mesa, svakako da postoji odgovornost tužitelja za povrat mesa, a time snosi troškove povratka mesa. Predlaže da se žalba odbije i potvrdi presuda prvostepenog suda.

Drugostepeni sud je žalbu prihvatio zbog ovih bitnih razloga:

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga iz čl. 365. st. 2. ZPP-a, ovaj žalbeni sud nalazi da je ista nepravilna i nezakonita jer je donesena uz pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Budući da se radi o međunarodnom cestovnom prijevozu, premda u spisu ne postoji tovarni list, na odnos među strankama valja primijeniti Konvenciju o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR — ob-

javljena u »Prilog Sl. l. FNRJ, broj 11/58), koja se uvijek primjenjuje kad se u ugovoru navedeno mjesto primanja robe na prijevoz i mjesto odredišta nalaze u dvije različite zemlje od kojih je bar jedna zemlja ugovornica, bez obzira na mjesto sjedišta i nacionalnosti stranaka (čl. 1. st. 1. CMR-a). Pogrešno je prvostepeni sud okvalificirao zahtjev tužitelja kao prevozninu, odnosno nije jasno koju prevozninu je sud imao u vidu, s obzirom da se poziva na činjenicu da tužitelj nije stvar preuzeo i na odredišno mjesto predao primatelju. Tužitelj prema računu zahtijeva prevozninu za izvršeni prijevoz od Würzburga do Koprivnice, pa kad bi se uzelo da su stranke za tu relaciju sklopile poseban ugovor o prijevozu, onda bi trebao uslijediti zaključak da je tužitelj izvršio svoju ugovornu obvezu, jer je nesporno da je stvar predao u odredišno mjesto u Koprivnici. Prvostepeni sud očito ima u vidu činjenicu da tužitelj nije predao robu u Würzburgu, odnosno da je primatelj odbio prijem, što bi moglo utjecati na plaćanje prevoznine na relaciji Koprivnica—Würzburg.

U ovom slučaju se ne radi o dva ugovora o prijevozu niti se radi o neizvršenju prijevoza od strane tužitelja, već o činjenici da je primatelj odbio prijem robe. Kako se postupa u slučaju smetnji pri predaji robe primatelju, određeno je u čl. 15. CMR-a. Prema stavu 1. toga člana, ako se pojave zapreke za isporuku robe nakon njenog prispijeca na odredište, prijevoznik će zatražiti uputstva od pošiljaoca. Prijevoznik ima pravo na naknadu troškova koji su mu nastali u vezi traženja uputstava kao i troškova koji su mu nastali u izvršenju takvih uputstava, osim ukoliko su ti troškovi nastali krivnjom prijevoznika (čl. 16. st. 1. CMR).

Vozač je telefonski razgovarao sa tuženikovom radnicom, koja je to potvrdila, pa treba uzeti da je tužitelj zatražio uputstva i da je dobio nalog da robu vrati natrag u Koprivnicu.

Stoga treba zahtjev tužitelja tretirati kao trošak koji mu je nastao u izvršenju uputstava tuženika na koje on ima pravo, osim ako su ti troškovi nastali njegovom krivnjom. Kao odlučujuće prvostepeni sud uzima sadržaj teleksa i prijepoda tog teleksa, a kojeg je inozemni kupac uputio svom prodavaču. Načelno treba reći da se tužitelja ne tiče odnos stranaka iz ugovora o prodaji. Dakle, jedna je stvar prigovor kupca na kvalitetu stvari iz ugovora o prodaji, a druga je stvar prigovor primatelja prijevozniku da je pošiljka stigla oštećena ili s manjkom.

Da je kupac preuzeo pošiljku, imao bi pravo prigovoriti oštećenju pošiljke (čl. 30. CMR-a) i zahtijevati naknadu štete od prijevoznika. Budući da primatelj nije preuzeo pošiljku ni tovarni list, a niti je bilo što protestirao prijevozniku (prema izjavi svjedoka nitko s njim nije niti htio razgovarati), inozemni kupac (primatelj) nije ni stupio u ugovorni odnos iz ugovora o prijevozu. U ugovornom odnosu su samo tužitelj (prijevoznik) i tuženik (pošiljalac). Proizlazi da je tužitelj izvršio prijevoz na relaciji Koprivnica—Würzburg—Koprivnica. Stoga je odlučno da li je on za vrijeme tog prijevoza poduzeo sve što je potrebno da bi sačuvao robu od oštećenja. Nesporno je među strankama da je tužitelj preuzeo robu na prijevoz u dobrom stanju,

pa je odlučno pitanje u kakvom ju je stanju predao (ne kupcu u Würzburgu, jer je on nije ni predao, niti ju je kupac preuzeo) u Koprivnici prilikom povratka iz Würzburga.

Budući da prema stajalištu drugostepenog suda nije sigurno utvrđeno u kakvom je stanju roba predana primaocu u Koprivnici, prvostepena presuda je ukinuta i predmet vraćen na ponovno raspravljanje da se ova činjenica točno ustanovi.

Veljko Vujović

S u m m a r y :

**CARRIAGE BY TRUCK — DAMAGE TO CARGO FREIGHT PAYMENT —
APPLICATION OF LAW**

If the place of delivery and destination are explicitly stated in the agreement and are in different countries, the carriage by truck will be carried out subject to provisions of CMR Convention regardless of where the place of business or domicile is and regardless of whether or not a bill of lading is issued.

If the receiver did not take over the goods at the destination and they are sent back at the request of the sender, both carriage will be effected on the basis of one and the same agreement on carriage by truck and not as two separate agreements.

The claim stated by the Carrier will be for expenses caused in exercising the orders given by the sender. The carrier has the right of claiming such expenses provided the impediment causing the sender's order did not result of the privity of the carrier.

Where the receiver refuses to take over the goods from the carrier, he will not become party to the agreement. Upon the request from the sender for return carriage of the goods concerned, the carrier must take all necessary steps to preserve the goods from any damage or he will be liable to the sender for the indemnity.